

Centre on Strategies for Public and Civil Entrepreneurs

Boeken S.P.M. de Waal en Public Space 1994 - 2018 Samenvattingen

Oktober 2020

Dr. Steven P.M de Waal

@stevendewaal

www.publicspace.nl

Bohn Stafleu van Loghum
(Houten), 1994

Aangeboden aan Elco Brinkman,
toen fractievoorzitter Tweede
Kamer en beoogd politiek leider
CDA in Nieuwspoot op 6 april
1994

Introductie *'Maatschappelijk Ondernemerschap'* aan de hand van:

Deel 1: **Theoretisch kader**, o.a. relatie met maatschappelijk middenveld, overheid en bedrijfsleven en de rol in het realiseren van maatschappelijke doelen

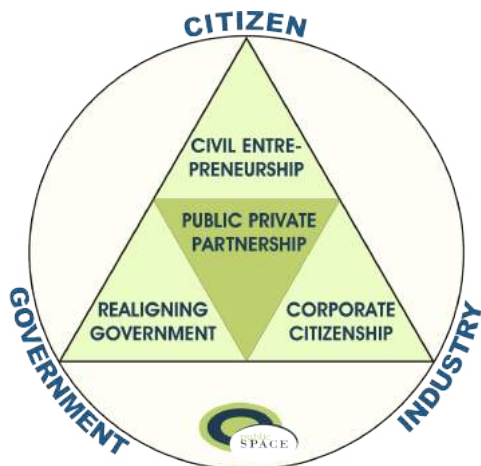
Deel 2: Schets van **Praktijkinstrumenten**, met o.a. strategische planning, fondsenwerving, keuze van rechtsvorm, omgang met vrijwilligers en professionals en communicatiestrategie

Deel 3: **Praktijk Casussen**, zoals:

- Camping Zeeburg, die werklozen aan werk hielp
- Het Panda broodje, een samenwerking tussen een bakkerij en het Wereld Natuur Fonds, waarbij een deel van de opbrengst naar het WNF ging.
- Stichting Timon, waarbij kerkelijke gemeenten samenwerkten voor sociale doelen.
- Utrechtse Botanische Tuinen die aanvullende financiering zochten op de markt, omdat de band met universiteiten lossere en dunner werd.

SAMSOM (Alphen aan den Rijn), 2000

Introductie van ‘maatschappelijke onderneming’ als typering van typisch Nederlands model van private non-profit organisaties in publieke dienstverlening. Dit publiek/privaat model is niet gebaseerd op uit- of aanbesteding of een recente politieke wens tot privatisering, maar voortgekomen uit burgerinitiatief en maatschappelijk ondernemerschap van ruim 100 jaar geleden. Het is, uniek Nederlands, voorgeschreven als uniform en standaard model voor publieke dienstverlening in een aantal sectoren. Deze maatschappelijke ondernemingen en het bijbehorende publiek/private model zijn nu zichtbaar in gezondheidszorg, zowel zorgverzekeraars als zorgaanbieders, woningcorporaties, publieke omroepverenigingen, pensioenfondsen en onderwijs, van basisonderwijs tot hoger onderwijs.

Tevens in dit boek **introductie van het concept van een driehoek van domeinen van 1. burger en civil society, 2. staat en 3. markt**, gebaseerd op vele lezingen in **de jaren 90** inzake privatiseringen als commentaar op de foute dichotomie van slechts staat versus markt en daarna basis onder het denken van Public Space. Het concept kreeg grote landelijk politieke belangstelling, om te beginnen bij het CDA waar Steven de Waal het op vele grote congressen en panels heeft mogen toelichten, dat leidde tot een wetsontwerp, waarbij Steven de Waal in een hoorzitting in de Tweede Kamer daarop grote kritiek kon uiten. Het wetsontwerp werd mede daarom niet in behandeling genomen.

Opbouw:

Deel 1: Ondernemen voor de publieke zaak, met het concept van maatschappelijke ondernemingen, de overheid als regisseur en stuurman en verschillen met maatschappelijk verantwoord ondernemen en publiek-private samenwerking

Deel 2: Een schatkist aan strategieën vanuit een schets van de 3 strategische fronten uit de driehoek en daarop gebaseerd 6 typen strategieën, waaronder het vergroten van commerciële inkomsten met behoud van de non-profit hoofddoelstelling en maatschappelijke oriëntatie.

Deel 3: Management van de Transformatie: hoe de verschillende organisatie-aspecten in regie te veranderen in de beoogde richting van (meer) maatschappelijk ondernemerschap (uiteraard gebaseerd op mijn ervaring in management consultancy en interim-management).

Eigen Uitgave Public Space Foundation (Utrecht), 2007

<https://publicspace.nl/manifest-naar-een-intelligente-en-verbonden-overheid/>

De titel zegt het al: de overheid moet meedoen. Het gaat om een creatief samenspel van overheid met private partijen: bedrijfsleven, nonprofit organisaties en burgers. Het gaat om luisteren, uitnodigen en (laten) meedoen. Weg van het kleineren van de overheid ('Government is not the solution, but the problem), maar ook weg van een autoritaire, allesbepalende en betweterige overheid. Het gaat om een slag naar een uitnodigende overheid die zich als goed partner gedraagt en daardoor creatieve krachten en ondernemerschap in de samenleving stimuleert.

Op het einde pleit het manifest voor meer allure, meer ambitie, meer groots denken. Het wijst op twee grote werken die wel zijn gelukt: de Deltawerken en de Erasmusbrug in Rotterdam (op de voorplaat). Toch een beetje weinig.

De volgende suggesties worden aangereikt en verder uitgewerkt, als een soort Nederlandse Grandes Oeuvres:

- **Schiphol in Zee**
- **Huis voor de Dialoog op Domplein Utrecht**
- **een snelle zweeftrein, volgens een metrosysteem rijdend, die de hele Randstad verbindt en ook door wordt getrokken naar het Noorden**
- **Een symbolisch beeld voor de kust ter verwelkoming naar de G**

Na de perslancering in Nieuwspoort leidt dit tot veel media aandacht, zeker voor de iconische suggesties voor zichtbare allure. Daarover verscheen na deze publieke debatronde een reflectienotitie, waarin opnieuw het kleinmakende denken van onze polderbesluitvorming wordt geconstateerd, onder de term: 'verhakseling'

<https://publicspace.nl/grandes-oeuvres-hoe-nu-verder-vervolg-op-het-manifest-van-de-denktank-van-public-space/>

Denktank wil symbool in zee

Door onze redacteur
ROEL JANSSEN
DEN HAAG, 29 JAN. Het nieuwe kabinet moet een 'vliegveld in zee' aanleggen of een kunstmatig eiland voor de kust bouwen met een gigantisch kunstwerk dat een symbool/functie krijgt voor Europa zoals het Vrijheidsbeeld voor de Verenigde Staten.
Dit bepleit een denktank van vooraanstaande bestuurders, academici en opinielidder afkomstig uit de overheid, politiek en het bedrijfsleven in een vanmiddag gepubliceerd manifest.
De Denktank Public Space stelt «een paar aansprekende werken voor die de symbolen worden van het nieuwe Nederland». Deze projecten van „grootse, meeslepende architectuur in combinatie met

cultuur, ingenieurswerken of bedrijfsleven moeten Nederland weer trots maken op wat het presteert". Ze moeten de nationale identiteit versterken en Nederland weer een mondiaal toeverbedding sprekkende natic maken.
De informateur van het nieuwe kabinet, Herman Wijffels, was tot 1 januari lid van de denktank. Verder maken hiervan onder meer deel uit: Jijbke Jousra (nationale coördinator terrorismebestrijding), Loek Hermans (voorzitter MKB Nederland), Ralph Pans (voorzitter Vereniging Nederlandse Gemeenten), Arthur Decers van Leeuwen (voorzitter Autoriteit Financiële Markten) en de Eerste Kamerleden Niek Ketting (VVD), Jos Werner (CDA) en Ed van Thijn (PvdA).

Boom|Lemma (Den Haag), 2008

<https://publicspace.nl/strategisch-management-voor-de-publieke-zaak-nieuw-boek-van-stein-de-waal/>

Het boek is aangeboden aan Frank Heemskerk, Staatssecretaris van Economische Zaken en bediscussieerd in een publieke debatsetting bovenin het Havengebouw van Rotterdam

Overzicht van de strategische richtingen of tactieken (conform de driehoek van domeinen uit jaren 90) van Overheid, Non-Profit Organisaties, Bedrijfsleven en Burgers om de publieke zaak strategisch verder te brengen.

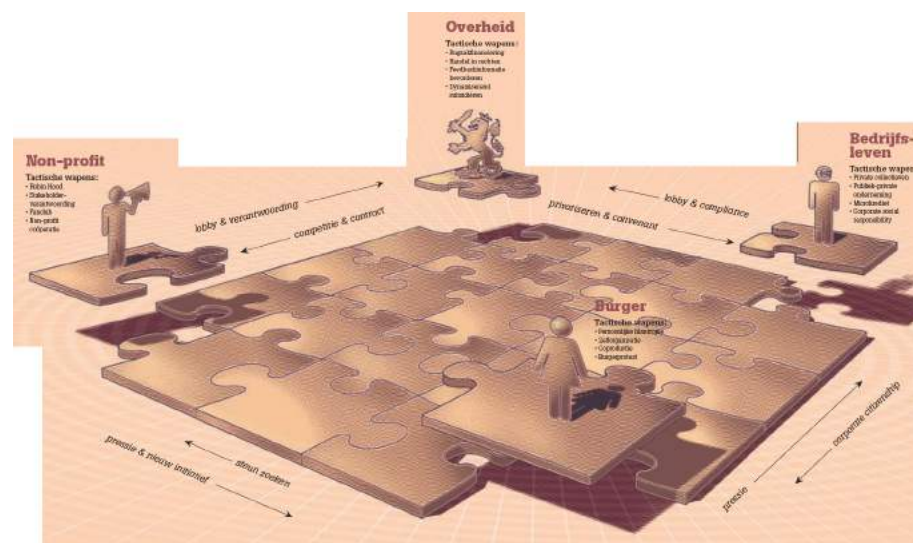
Strategieën die behandeld worden zijn onder andere:

Overheid: Contractmanagement, Handel in rechten (zoals beprijzing CO2-uitstoot), Rugzak financiering (zoals PGB), Fiscale Aftrek en Feedback informatie aan burgers bevorderen

Non Profit Organisaties: Portfolioverbreding, Fanclub, Robin Hood en Non-profit Onderlinge

Bedrijfsleven: Bedrijfsfilantropie, Private collectieven en coöperaties en Micro-krediet

Burgers: Vrijwilligerswerk, Community Building en Zelforganisatie

Beeldmateriaal uit FD over 'Strategisch management voor de publieke zaak'

Jeugdgezondheidszorg:
zijn we op de goede weg?
Bericht van een reiziger.

 januari 2010

1^e essay aangeboden aan Minister
Rouvoet (Jeugd & Gezin) op 25
Januari 2010.

Een betere Zorg voor Jeugd.
Decentralisatie van de Jeugdzorg
als kans.

 Mei 2011

2^e essay aan Van Gastel (DG VWS),
Ralph Pans (VNG) en Erik
Dannenberg (VNG/Transitie
Jeugdzorg) op 6/7 juni 2011.

Op verzoek van GGD Nederland heeft Public SPACE met onafhankelijke verkenning en blik kritisch beschouwd: Jeugdgezondheidszorg (1^e essay, 2010) en Decentralisatie en Transformatie van stelsel Jeugdzorg (2^e essay, 2011).

De beide essays pleiten voor het afschaffen van de term Jeugdzorg en vervangen door **Zorg voor Jeugd**. Het eerste begrip suggereert te veel dat alle jeugd altijd een punt van zorg is, hetgeen haaks staat op het beeld van jeugd als toekomst, vitaliteit, opstand en vernieuwing. Tevens suggereert het dat zorg daarbij altijd het goede antwoord is, terwijl er juist bij jeugd een (re-)vitaliserende werking van geboden hulp uit moet (en kan) gaan.

1^e essay: **Jeugdgezondheidszorg**

- We winnen nog vooral de vorige oorlog
- ‘Extra contactmoment’: het gevaar van de verkeerde taal
- Wel public health, maar fundamenteel anders
- De ‘fuij’ van vraag naar aanbod werkt nog niet goed en we remmen verkeerd
- Preventie als structureel ‘vergeten’ kwestie
- De politieke verslaving aan loketten
- De ontbrekende sociale brandweer
- De ‘poten in de modder’ GGD

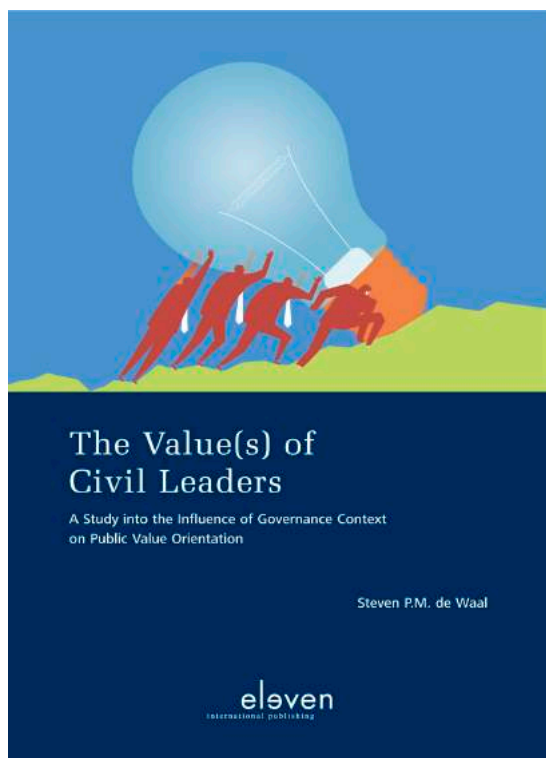
2^e essay: **Decentralisatie Zorg voor jeugd**

Eerste verbaasde observaties:

- Het onmogelijke werd mogelijk: Centra voor Jeugd en Gezin
- Ambtenaren als staatspedagoog
- De fout van de indicatiestelling
- De duurste professionals doen niet altijd het dringendste werk
- Jeugd is niet alleen een zorg

Uitgangspunten van vernieuwing:

- De staat-op-maat
- De sturende publieke as in een innovatief privaat veld
- Modernisering en redding van de preventie
- Krachtige tegenmacht in een samenhangende keten
- Echte professionaliteit

Proefschrift, Eleven (Den Haag), 2014
Promotie RUU/USBO, oktober 2014

Blog met 10 punten samenvatting:
<https://publicspace.nl/de-waarden-van-maatschappelijk-leiders-10-punten/>

Samenvatting, portretten en overzicht
onderzochte maatschappelijk leiders:
<https://publicspace.nl/portretten-maatschappelijk-leiders/>

Onderzoek onder 30 **maatschappelijk leiders (gedefinieerd vanuit GEREALISEERDE Public Value)** naar hun **waardenpatroon**: A. Hoe waarden en waardenoriëntatie hun leiderschap beïnvloeden, B. Hoe besturingsomgevingen (onderscheiden en onderzocht zijn: 1. for-profit, 2. non-profit, 3. informal active citizenship) daarop inwerken

Belangrijkste resultaat:

Ja, de waardenpatronen van de 3 governance contexten verschillen onderling substantieel. Maar: de civil leaders blijken af te wijken van ieder van hen en hun eigen waarden patroon te hebben, namelijk eigenwijs/ondernemend enerzijds en publieke passie anderzijds, ***'they are a breed of their own'***

Belangrijke behandelde en uitgewerkte begrippen:

persoonlijke waarden en waardenpatronen van markt/overheid/samenleving; civil society; public value; besturingscontexten; leiderschap

Boom Lemma Uitgevers (Den Haag),
2015. Aangeboden aan Kim Putters,
 directeur Sociaal Cultureel Planbureau
 op 19 mei 2015 in Dudok Den Haag.

<https://publicspace.nl/participatiesamenleving-vraagt-om-meer-rechten-voor-burgers/>

<https://publicspace.nl/boeklancering-burgerkracht-met-burgermacht-in-dudok/>

Debatten, literatuurstudie en discussie op site. Keynotes o.a.:
 Paul Schnabel, Staf Depla en Raymond Gradus

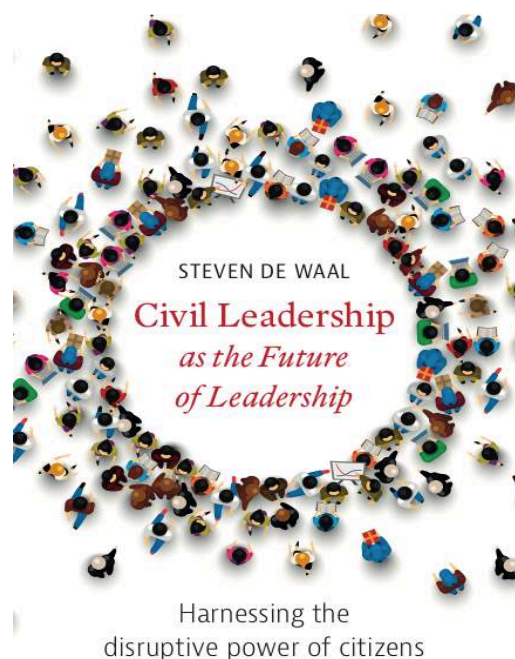
Hoofdlijn:

Actuele aandacht voor **burgerschap**, ook in 'transformatie'
 verzorgingsstaat is positief, maar nu te naïef en vrijblijvend naar
echte burgermacht:

- Welke formele en feitelijke burgermacht hoort bij grotere inbreng en verantwoordelijkheid?
- Hoe verandert deze nieuwe macht dus de institutionele orde?
- Hoe wordt dan de verhouding met bestaande maatschappelijke ondernemingen: concurrent of partner?

Introductie van de concepten:

- **Private façade**: het gebruik van het model van maatschappelijke ondernemingen als façade voor dominant overheidsbeleid
- **Polderpaternalisme**: goede bedoelingen, maar betutteling en hiërarchisch opleggen aan volwassen burgers

E-book and paperback on [Amazon.com](https://www.amazon.com) **2018** and in local (online) bookstores worldwide. In Nederland op bol.com en overige reguliere (online) boekhandels. Lancering in Nederland in Pakhuis de Zwijger, Amsterdam, 31 januari 2019, met bijdragen van o.a. Rinda den Besten (PO Raad) en Reinier van Zutphen (Nationale Ombudsman): <https://publicspace.nl/boeklancering-in-nederland-disruptie-van-democratie-en-politiek-dreigt/>

- **Digital Civil Revolution as best description of current revolution** (not only industrial or technological)
- **Disruption is not restricted to markets.** It totally transforms media landscape, public opinion, political debate, attitudes and roles of industry and state towards citizens
- The real revolution is that these technologies **increase citizen power enormously** in opinion production, public debate, collecting information and self-organization
- **A special kind of leadership, Civil Leadership,** is needed to harness this new civil power

2 main parts:

- I. **Strategic Analysis:** the cause of the #DigitalCivilRevolution and how is it changing humanity, society, communities and also politics, democracy and public services. Main concepts: battle for the eyeballs, permanent public grandstand, new medialandscape with a new independent selfproducing third channel
- II. The strategic answer is **new leadership (special style, attitude, skills): civil leadership**